

УДК 378.09[378.14:37.011.32]

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Олег СЕМЕНЮК (Кіровоград)

Висвітлено основні відомості з історії створення та розвитку Кіровоградського державного педагогічного університету імені В.Винниченка, окреслено головні напрями наукової-педагогічної та міжнародної діяльності, розглянуто особливості сучасного стану вишу.

Ключові слова: Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка, вища освіта, навчальний процес, студенти.

Освещены основные сведения по истории создания и развития Кіровоградского государственного педагогического университета имени В. Винниченко, очерчены главные направления научной-педагогической и международной деятельности, рассмотрены особенности современного состояния вуза.

Ключевые слова: Кіровоградский государственный педагогический университет имени В. Винниченко, высшее образование, учебный процесс, студенты.

Із часу свого заснування, яку б назву не носив наш навчальний заклад – Педагогічний технікум, Інститут соціального виховання; Учительський інститут; Педагогічний інститут, Кіровоградський державний педагогічний інститут імені Олександра Пушкіна; Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка – він завжди вирізнявся особливим ставленням викладачів і співробітників до своєї місії – не тільки готувати кадри для сфери освіти, але й бути центром просвітницької та виховної діяльності.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка готує кадри для системи освіти з 1921 року, коли в Єлисаветграді (таку історичну назву мало наше місто) було утворено Інститут соціального виховання. З тих пір у навчальному закладі об'єдналися й активно розвивалися педагогічні традиції, закладені в 1881 році випусками педагогічних класів в найкращій жіночій гімназії півдня Російської імперії (у приміщенні якої і розпочав діяльність вищий педагогічний заклад), доповнені ідеями подвижників 30-х років ХХ ст. (В.І.Харцієвим, А.С. Синявським та ін.), видатними педагогами 60–80-х років В.О. Сухомлинським та І.Г. Ткаченком, які працювали на Кіровоградщині.

В квітні 1997 року Постановою Кабінетів Міністрів України Кіровоградському державному педагогічному інституту було надано статус державного педагогічного університету. Ця подія започаткувала новий етап історії вищого педагогічного закладу освіти на Кіровоградщині.

Нині КДПУ ім. В. Винниченка – це авторитетний у системі вищої освіти й відомий у країні навчальний заклад, який здійснює підготовкою фахівців педагогічних і престижних класичних спеціальностей; має славні культурно-

освітні традиції та створює унікальні можливості для самореалізації молоді в пізнавальній, науковій, громадській та інших сферах діяльності. За останні роки університет здобув широке визнання та авторитет серед абітурієнтів, педагогічної та наукової громадськості.

Охочим здобути освіту в нашому університеті пропонуються різні форми навчання: денна, заочна та екстернатна. Ступеневу підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів здійснюють 33 кафедри.

У структурі Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка функціонує вісім факультетів та два центри: факультет філології та журналістики, фізико-математичний факультет, факультет іноземних мов, факультет педагогіки та психології, факультет історії та права, мистецький факультет, факультет фізичного виховання, природничо-географічний факультет, центр довузівської підготовки, мовний центр.

В університеті навчається понад шість тисяч студентів за 28 напрямками, 30 спеціалізаціями та додатковими спеціальностями.

Сьогодні КДПУ – це шість навчальних корпусів, сучасні комп'ютерні класи, мультимедійні аудиторії, лабораторії (лінгфонні, фізичні, хімічні, технологічні), виробничі майстерні, три гуртожитки, санаторій-профілакторій «Юність», їдальні, спорткомплекс, наукова бібліотека, археологічний та природничий музеї, редакційно-видавничий відділ.

Завданням колективу Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка є підготовка фахівців нового покоління з високим рівнем освіти, які здатні працювати в умовах інтеграції України до світового співтовариства й конкурувати на ринку праці.

КДПУ має потужний науковий і кадровий потенціал: близько 50 докторів наук, професорів, 300 – кандидатів наук, доцентів, 11 заслужених працівників освіти, 5 заслужених працівників культури і мистецтв, 4 народних та 3 заслужених артиста, 3 заслужені тренери, заслужений художник, заслужений журналіст та заслужений юрист України. Широковідомі в Україні та за її межами наукові праці докторів наук, професорів, які очолюють наукові школи з педагогіки (С.Г. Мельничук, В.В. Радул), методики навчання (С.П. Величко, В.П. Вовкотруб, М.І. Садовий), філології (Г.Д. Клочек, В.П. Марко, О.А. Семенюк), історії (О.І. Кіян, С.С. Парсамов), психології (Г.В. Дьяконов), математики (О.В. Авраменко, Ю.І. Волков, А.М. Плічко), географії (А.І. Кривульченко) та ін.

В університеті діє докторантура з 5 та аспірантура з 15 спеціальностей, де навчається понад сто докторантів та аспірантів. На базі нашого навчального закладу працюють спецради із захисту дисертацій з педагогічних та філологічних наук. Наукові записки КДПУ (серії «Педагогічні науки», «Історичні науки» та «Філологічні науки») внесені до затвердженого МОН України переліку фахових наукових видань. Лише за останні три роки в університеті було видано 19 монографій, 30 посібників з грифом міністерства і 552 підручники та навчально-методичні посібники («Водні об'єкти Кіровоградської області», «Основи теорії мовної комунікації», «Методологічні основи професійного становлення вчителя», «Музично-педагогічна освіта України на межі двох тисячоліть (1991-2010 рр.)» та багато ін.).

Наукові дослідження, що здійснюються у ВНЗ, охоплюють широкий спектр проблем фундаментального та прикладного характеру, науковці вишу співпрацюють з інститутами НАН та АПН України. Університет має досвід міжнародної співпраці з навчальними закладами та організаціями Австрії, Болгарії, Великобританії, Польщі, Німеччини, Росії, Сербії, США, Чехії та інших країн.

До наукової роботи залучаються студенти, які мають можливість проводити наукові дослідження разом з викладачами та аспірантами в сучасних лабораторіях, друкувати результати своїх досліджень, брати участь в археологічних розкопках, польових практиках, у науково-практичних конференціях в Україні та за її межами тощо.

На європейському освітянському просторі перспективними є угоди із Ульмським університетом, Інститутом іноземних мов та перекладознавства (Мюнхен), Оксфордським університетом, Грацьким університетом імені Карла і Франца та ін., які передбачають паралельне навчання студентів у цих

університетах та здобуття ними додаткових спеціальностей.

В університеті діє Міжнародний центр, який надає широку інформацію та допомагає студентам, аспірантам і кафедрам брати участь у міжнародних програмах та конкурсах різних спрямувань.

Цікавим проектом є міжнародний конкурс ораторського мистецтва, який щорічно проводиться серед студентів усіх ВНЗ України, переможці яких делегуються до участі у фінальному змаганні ESU у місті Лондон.

Кіровоградський державний педагогічний університет – один із небагатьох в Україні, який підтримує традиції виїзних навчальних практик: географічних, історико-археологічних, мистецьких пленерів тощо.

Предметом особливої уваги університету є організація змістовного дозвілля студентів, формування комунікативних компетенцій для всебічного розвитку особистості майбутніх фахівців. Студентам КДПУ дають можливість проявити свої таланти ціла низка професійних та самодіяльних художніх колективів університету. Серед них – народні: оркестр популярної, класичної та сучасної музики «Юність», народний хор «Дивоспів», вокальний ансамбль «Оріана», студентський театр «Резонанс», танцювальний ансамбль «Арт», вокально-інструментальний гурт «Живий звук». Щорічно відбуваються шоу-конкурси, фестивалі: «Суперстудентка», «Закохана пара», «Вернісаж талантів», КВК, кінофестиваль аматорського кіно «Ранок» та ін.

У виші діє розвинута система самоврядування, покликана реалізувати організаційний, творчий та науковий потенціали студентства. Студентська рада та профспілковий комітет студентів тісно співпрацюють з ректоратом університету задля оперативного й позитивного розв'язання питань, пов'язаних з навчанням та дозвіллям студентства.

Органи студентського самоврядування залучають молодь до участі в роботі гуртків, клубів за інтересами тощо. Традиційною практикою на факультетах стала благодійницька діяльність (акції «Чужих дітей не буває», «Подаруй дітям тепло»; відвідування Кіровоградського будинку немовляти). Студенти беруть участь у загальнодержавних заходах до визначних дат в історії нашої країни. Улюбленими для багатьох поколінь студентів стали: «Свято Андрія», «Українські вечорниці», «Шевченківські читання», поїздки в Канів «На прощу до Тараса», сходження на Говерлу тощо.

Кожного літа студенти університету є учасниками молодіжного фестивалю «Студентська республіка», де моделюються суспільно-правові устої держави, молодь дізнається про роботу державних органів та має

шанс оцінити власні здібності й можливості в конкретних ситуаціях.

Гордістю університету завжди були й залишаються випускники. Серед колишніх вихованців учителі, Герої Радянського Союзу та Герої соціалістичної праці Г. Джунковська, Н. Кириченко, І. Ткаченко; заступник Голови Ради Міністрів УРСР М. Орлик, Прем'єр-міністр України, перший голова СБУ незалежної держави Є. Марчук та багато інших видатних особистостей. Найбільш важливим для нас є те,

що наші теперішні та колишні студенти – вчителі, тренери, організатори освіти, державні службовці, наукові співробітники, статистики, юристи, політологи, науковці – порядні й свідомі громадяни, життя і діяльність яких є запорукою стабільного розвитку нашого країни.

За більш ніж 90 років існування нашого університету у ньому вже склалися свої традиції, з'явилося не одне покоління викладачів і студентів, які саме його з повагою називають «Альма матер».

УДК 37.091.4:159.923.2

ІДЕЯ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ВИХОВНОМУ УНІВЕРСУМІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО

Іван БЕХ (Київ)

У статті пропонується наукове осмислення педагогічної творчості В.О.Сухомлинського в аспекті гуманістичного виховання підростаючої особистості. Вперше розкрита природа духовної творчості особистості та її значення для цілісного ціннісного розвитку.

Ключові слова: гуманістичне виховання, особистість, духовна творчість, розвиток.

В статье предлагается научное осмысление педагогического творчества В.А.Сухомлинского в аспекте гуманистического воспитания подрастающей личности. Впервые раскрыта природа духовного творчества личности и ее значение для целостного ценностного развития.

Ключевые слова: гуманистическое воспитание, личность, духовное творчество, развитие.

Наукове осмислення педагогічної творчості Василя Сухомлинського надзвичайно широке: воно сягає від філософського рівня до рівня конкретних методик, на якому вибудовувалася його виховна система. Однак покладаючи у цьому зв'язку основну категорію "Комуністичне виховання", дослідники часто вільно чи невільно зміщували акценти з виховання на його формальне означення – комуністичне. Відтак, В.Сухомлинський подавався як стійкий марксист – лєнініст у педагогіці.

Звичайно він мовчазно погоджувався з трактуванням комуністичного виховання лише у тих межах, де його цінності співпадали з загальноприйнятими культурними цінностями. Однак виховний ідеал В.Сухомлинського далеко сягав за ці межі і пов'язувався у першу чергу з вищими духовними екзистенціями, з чим не могли погодитися апологети рафінованого комуністичного виховання, розгорнувши спрямовану критику великого педагога [2].

Насправді його звернення до класиків цього вчення, на нашу думку, передбачало головну ціль зрозуміти усю глибину діалектики, на якій має розгортатися якраз процес *гуманістичного* виховання підростаючої особистості, правильно визначити його соціокультурні межі й головне – це сформулювати метапринцип цілісності у необхідних і достатніх структурних компонентах. Лише за цих умов можливо впевнено говорити про виховний універсум В.Сухомлинського, де ідея життєтворчості

особистості є завершальною ланкою у теоретичному і практичному контекстах.

Стосовно визначення творчої діяльності В.Сухомлинський притримувався прийнятого погляду, згідно з яким така діяльність характеризується новизною, тобто вона створює щось нове, однаково буде це певна річ зовнішнього світу, розумовий продукт чи почуттєве утворення, тобто нове переживання, що перетвориться у власну цінність особистості, і якої не було у її внутрішньому досвіді. Це останнє було для педагога проблемою особливої значущості.

Такий професійний акцент пояснюється підходом В.Сухомлинського до категорії "життя". Тут він відступив від прийнятого у радянській науці марксового тлумачення життя, яке асоціювалося переважно з діяльнісним генезом людини, з виробничою працею. Відтак, особистість породжувалася працею, її цілі визначали моральну структуру людини. І ця структура обслуговувала колективну працю, яка й, власне, соціалізувала особистість у відповідних діяльнісних здібностях і міжособистісних характеристиках.

В.Сухомлинський, не заперечуючи значущості цієї сфери життя, вперше у повний голос настоював на житті душевно-духовному, на світі людських переживань, пристрастей, смислоціннісних устремлень. У цій життєвій ланці, що породжує святість людини,